گفتـــووگۆی شەهلا دانفەر لەگەڵ حەمید تەقوایی سەبارەت بە شۆڕش و چەپ

وەرگێڕانی بە کوردی:کاوە عومەر
گفتووگۆ لەگەڵ کەناڵ جەدید لە بەرنامەی ڕێکخەر

شەهلا دانشفەر: چوار مانگ بەسەر شۆڕشی ژن، ژیان، ئازادی، شۆڕش لە دژی حکومەتێکی دژە ژن، دژە ژیان و دژە مرۆڤدا تێدەپەڕێت و خەڵک بەڕاستی دەیانەوێت بە لەناوبردنی ئەم ڕژێمە بەها ئینسانی و یەکسانیخواز و مۆدێرنەکان بهێننە پێشەوە. ئەمە شۆڕشێکە دژ بە هەڵاواردن و نایەکسانی و دژی خورافاتە ئایینییەکان و بە ئەوەی ژیانێکی ئینسانیان هەبێت و ئەمانەش هەمووی ئامانجی سۆسیالیستین و هەر بۆیەش هەمیشە جەختمان لەسەر ئەوە کردووەتەوە کە تەوەر و ناوەڕۆکی سیاسی ئەم شۆڕشە، کە دروشمی یەکگرتووی ژن ژیان ئازادی، چەپگەرا و ڕادیکاڵ و مرۆڤدۆستانەیە. شۆڕشێک کە ڕەنگدانەوەی لە جیهاندا بێ وێنەیە و زۆرترین هاودەنگیی نێودەوڵەتی لەگەڵ خۆیدا هێناوە. شۆڕشێکی لەم شێوەیە بە شێوەیەکی سروشتی ئاماژەیە بە بوونی جەمسەرێکی چەپ لە کۆمەڵگادا، یەکەم پرسیارم بۆ تۆ حەمید تەقوایی ئەوەیە کە ئەم هێزە چەپە زەبەلاحە لە کۆمەڵگادا لە ڕووی پێکهاتە و ئیرادەی ڕێکخراوەیی چ پێگەیەکی هەبوو؟
حەمید تەقوایی: دەبینیت ڕاستە شۆڕش بە مردنی شککەری مەهسا ئەمینی دەستی پێکرد، بەڵام هەورە بروسکەی ئاسمانی بێ هەور نەبوو. هەندێک زەمینەی هەبوو، هەلومەرجێک هەبوو کە بووە هۆی ئەم شۆڕشە. ئەو هەلومەرجەی پێشتر بووە هۆی ڕاپەڕینەکانی ساڵانی ١٣٩٦ و ١٣٩٨. کاتێک ئەو مەرجانە لەبەرچاو دەگریت، بۆت دەردەکەوێت کە چەپ، بە مانا ڕێکخراوەکەی، ڕۆڵێکی یەکلاکەرەوەی هەبووە لە بناغەی ئەم شۆڕشەدا، و بێ هۆش نییە کە ئەم شۆڕشە بە دروشمی ژن ژیان ئازادی. هاتەدەرەوە لەم ڕاپەڕینەدا هیچ نیشانەیەکی دروشم و سیاسەت و سیستەمی بەها و پیرۆزی و ئامانجی ئۆپۆزیسیۆنی ڕاست نییە، بەڵکو بە تەواوی نوێنەرایەتی چەپ دەکات.
لە ڕووی ڕێکخستن و پێکهاتەوە، پرسیارت کرد، دەتوانرێت لە دوو ئاستدا وەڵام بدرێتەوە. لەسەر ئاستی حیزبی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری حیزبێکی چەپی ڕادیکاڵە کە هەمیشە ئاڵای شۆڕشی هەڵگرتووە و تەنانەت ساڵانێکە بە هەمان نازناوی شۆڕشی ژنانە دامەزراوە و

هەمەتی شەشی ژنانیش لە زۆر بوارەکانی تردا ئەنجامدراوە و چالاکی کراوە، کە ئەمە کاتمان نییە لێرە بچینە ناوەوە. هەرچۆنێک بێت، لە ڕوانگەی حزبایەتییەوە، حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئەمڕۆ سەنتەر و میحوەری چەپی حزبییە لە کۆمەڵگەدا. ڕێکخراوە چەپەکانی تریش چالاکن. بەڵام کاتێک سەیری ئۆپۆزسیۆنی ڕاست دەکەیت، دەبینیت هیچ حزبێک لە کاردا نییە. ئەگەر هەبێت، پەیوەندی بەوەوە نییە. گریمان حزبێکی دەستووری هەیە کاندیدەکەی بۆ شانشینی کشاوەتەوە و دیار نییە چی دەوێت.

دەمەوێت بەڵام لەڕووی حزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانەوە چەپێک هەیە کە ڕێکخراو و چالاکە، مەبەستم تەنها حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری نییە، حزب و ڕێکخراوە چەپەکانی تریش بوونیان هەیە و چالاکن.

بەڵام ڕەنگە گرنگتر بوونی چەپ لە ڕوانگەی کۆمەڵایەتییەوە بێت. چەپ لە ناو کۆمەڵگادا، لە دەی خەباتی کرێکاریدا، لە دەی ناڕەزایەتی و مانگرتنەکاندا کە لە مێژووی دەیان ساڵەی ئێراندا ژمارەی پێوانەیی تۆمار کردووە، ئامادەیی چالاکانەی هەیە. بزووتنەوەی کرێکاری هەرگیز ئەوەندە چالاک نەبووە و چالاکیش بەبێ ڕێکخستن مومکین نییە. کەسایەتی و دامەزراوە و کۆمیتەکان و شوراکان لە بزووتنەوەی کرێکاریدا چالاکن کە نموونەی زۆری هەیە. هەروەها گریمان لە بزووتنەوەی ژناندا، بزووتنەوەی دژی سزای لەسێدارەدان، بزووتنەوەی مامۆستایان، بزووتنەوەی خانەنشینان، بزووتنەوەی بەرگریکردن لە ژینگە، بزووتنەوەی بەرگریکردن لە مافی منداڵان، لە هەموو ئەم حاڵەتانەدا کەسایەتی ناسراو هەن، دامەزراوە هەیە، ڕێکخراو هەیە کە لە بنەڕەتدا چەپ و ڕادیکالن. بەم مانایە کۆمەڵگا سەرمایەیەکی سیاسی خەباتکارانەی هەیە، خۆی دیاری کردووە و خۆی پێکهێناوە و بەم مانایەش کۆمەڵگەی ئێرانی تەواو جیاوازە لە سەردەمی خنکاندنی ئاریامیهری. لە تەواوی ئەم ٤٠ وئەوەندە ساڵەدا، هێزە چەپەکان، چەپی کۆمەڵایەتی بەو مانایەی کە من ڕوونم کردەتەوە، لە خەبات و بزووتنەوەکانی دژ بە کۆماری ئیسلامیدا چالاک بوون. لە یەکەم ڕاپەڕینی ژنان لە دژی حیجابەوە تا ئەمڕۆ کە کۆمەڵگا بەرزبوەتەوە، چەپ لە خەباتەکاندا چالاک بووە، لە پێشەوە بووە، ڕێکخستووە و سیاسەت و دروشمی ڕیشەیی بڵاوکردووەتەوە. لە ڕاستیدا چەپ چ لەسەر ئاستی حزب و چ لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی و مەیدانی بە شێوەیەکی ڕێکخستن و ڕێکخراوە بە سیاسەت و دروشمی ڕادیکاڵ و بە ڕەخنەیەکی ڕیشەیی لە دۆخەکە لە مەیدانەکەدا بووە و شەڕەشی ئێستاش سەریهەڵداوە وهەمایەکی زۆر ڕوونی پێشکەوتن.و سەرکەوتنی ئەم چەپە کۆمەڵایەتی و ڕێکخراوەیە.

شەهلا دانشفەر: ئەوە بە باشی باستان لە دوو ئاستی بابەتەکە

کردووە، یەکێکیان لەسەر ئاستی حیزب و بوونی حیزب، ئەوی دیکەیان لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی، بۆیە با سەرەتا چەپ لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی وەک بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی باس بکەین. چۆن یەکگرتوویی زیاتر ب□د□ین بەم جەمسەرە چەپە، بەم چەپە کۆمەڵایەتییە، چۆن زیاتر بەرچاوتر بکەین. ڕۆڵی حیزب لەم کارەدا چییە؟

حەمید تەقوایی: ئەم چەپە کۆمەڵایەتییە دەبێ لە خودی ئەم شۆڕشەدا ڕۆڵێکی دیار و کارا بگێڕێت، هەروەک چۆن لە بناغەی ئەم شۆڕشەدا ڕۆڵی هەبوو. بەڕای من هێشتا ڕێگایەکی دوور و درێژمان ماوە بۆ ئەمەی دووهەمیان، دەبینیت شۆڕشی ئێستا لە شێوەی تەقینەوە دەستی پێکرد. بەڕای من سەرەتای هەموو شۆڕشێک هەر وەک خۆیەتی. لەم ڕوانگەیەوە شۆڕشی ژن ژیان ئازادی بەدەر نییە. هەموو شۆڕشەکان بە شێوەیەکی چاوەڕوان□کراو و تەقینەوە دەست پێدەکەن و زۆرێک لە هێز و کەسایەتی و کەسایەتییە ناودارەکان و ئەوانەی پێشتر تەنانەت لە سیاسەتیشدا نەبوون، دێنە مەیدان و ڕۆڵیان هەیە و ئەمەش شتێکی ئەرێنییە. ئەمە دەستکەوتی ئەو شۆڕشەیە کە ئێستا هونەرمەندان، وەرزشوانان، نووسەران، ئەو کەسایەتیانەی کە لە سیاسەتدا نایبینن، ئێستا هەڵوێستیان وەردەگرن، دژی حکومەت دەوەستنەوە و بۆچوونی خۆیان دەردەبڕن. شۆڕش هێزی نوێی چالاک کردووە و ئەمەش دەستکەوتێکە. لە لایەکی تریشەوە هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن کە تا ئێستا هیچ پەیوەندییەکیان بە ڕووخاندنەوە نەبووە، باسی ڕوخاندنیان نەدەکرد، ئێستا هەموویان کڵاوەکانیان بۆ شۆڕش دادەکەنن. باشە ئەمانە لە سایەی شەقام و هەمان بزووتنەوەی تەقینەوەی کە وتم سەرەتای هەموو شۆڕشێکە و ئەمەش پێشکەوتنە. بەڵام شۆڕش بەردەوامە و دوای ئەم کڵپە سەرەتاییە، هەموو هێزێک دەست دەکات بە کۆکردنەوەی هێز؛ دەست دەکات بە ڕێکخستن، دەست دەکات بە کاریگەری ڕێکخراو. چەپی کۆمەڵایەتی کە وتم ڕۆڵێکی یەکلاکەرەوەی هەبوو لە بناغەی ش□□ش□دا، پێویستە خۆی وەک بەشێک لەم شۆڕشە بەردەوامە ببینێت و خۆی ڕێکبخات بۆ وەڵام□دانەوەی پێداویستییەکانی ئەم شۆڕشە. وە ڕێکخستن لە دەوری هێڵ و سیاسەتێکی دیاریکراو مانای هەیە.

با چەند نموونەیەک بهێنمەوە: گریمان ئەمڕۆ چەپەکان دەڵێن ئێمە حکومەتی سەروخەڵکیمان ناوێت سیاسەتی چەپی حزبی، حزبی ئێمە و بە گشتی ستراتیژی چەپ ئەوەیە کە دەیانەوێت ئەوخەڵکەی کە بەشۆڕشەوە پەیوەست بوون و لە بنەوە لەسەر ئاستی مەیدانیدا، بۆ خۆیان خەبات دەکەن،خۆیان ڕێکبخەن نەک تەنها وەک هێزی چالاک لە دڵی شۆڕشدا بەڵکو لە هەر دەوڵەتیکی ئاغای لەسەرەوە ودەوڵەتی سەروخەڵکی بدەن

و حکومەتی داهاتووی شورایی پێکبهێنن.

باشە ئەم گوتارە، ئەم هێڵە پێویستە لەسەر ئاستی شەقام نوێنەرایەتی بکرێت، لەسەر ئاستی مانگرتنی کرێکاری، خۆپیشاندان، گردبوونەوە، لێدوان کە دەدرێت و خۆشبەختانە ئەم جۆرە لێدوانانە ئەمڕۆ دەستیان بە بڵاوکردنەوە کردووە. وە پێویستە فراوانتر و قووڵتر بێت. هەڵسوڕاوان و کەسایەتییە ناسراوەکانی ئەو ناڕەزایەتییە کۆمەڵایەتیانەی کە وتم ماوەیەکی زۆرە لە کۆمەڵگادا چالاکن، لەو لێدوانانەی دەیدەن، لەو بانگەوازانەی دەیدەن، لەو داواکاری و واژۆیانەی کە کۆیان دەکەنەوە، ئەو بیرۆکەیەی کە ئێمە دەوڵەتی سەرو خەڵکیمان ناوێت پێویستە هەر ئێستا بەڕێ بخرێت.

نموونەیەکی دیکە ئەوەیە کە کۆماری ئیسلامی لە دەرەوە بڕوخێنرێت، واتە لە ئاستی جیهانیدا ڕەت بکرێتەوە، گۆشەگیر بکرێت و بایکۆت بکرێت. ئەم حکومەتە نابێ لەسەر ئاستی جیهانی لە لایەن حکومەت و مەجلیسی نێودەوڵەتی و نەتەوە یەکگرتووەکانەوە وەک حکومەتی ئێران بناسرێت. ئەم گوتارە لەخوارەوە بەرز بکرێتەوە و لە دروشم و لێدوان و بانگەوازی مەیدانیدا خۆی نیشان بدات. ئەمەش خاڵێکی ترە.

زۆر خاڵی تریش هەن کە ناچمە ناویەوە. بەشێوەیەکی گشتی پێویستە جەخت لەوە بکرێتەوە کە ئەم کۆمەڵگایە کە ڕاوەستاوە و مشتێک لە ئاسمان دەدات و بەرزترین و پێشکەوتنخوازترین داواکاری و ئامانجەکانی لە دژی ئەم حکومەتە بەرزکردۆتەوە، دەبێت لە ڕووی ناوەڕۆکەوە زیاتر پێشبکەوێت و لە ئەنجامدا، لە ڕووی ئیرادەی ڕێکخراوەییەوە . یەکگرتوویی بە خۆی بدات و خۆی لە قاڵب بدات. هێڵ و ناوەڕۆک و پلاتفۆرمی سیاسی ڕێکخراوەکان ب□ تەواوی یەکلاکەرەوەیە. کاتێک گریمانە دەکەیت کە یەکڕیزی ڕیزەکانی شۆڕش یان گرنگی هاوسەنگی و هاوڕێیەتی باس دەکرێت، ئەمە تەنها لە دەوری هێڵ و سیاسەتی ڕادیکاڵ و ئینسانی مومکینە. ئەم سیاسەت و هێڵە لە لایەن چەپی حزبی، واتە حزبی ئێمەوە پێشنیار کراوە.

ئەگەر لەم گۆشەنیگایەوە تەماشای بکەیت، گفتوگۆیەک لە نێوان چەپی کۆمەڵایەتی و چالاکانی مەیدانی و چەپی حزبی هەیە. سیاسەتەکانی حزبمان لە بایکۆتی جیهانی حکومەتەوە دەست پێدەکات تا دەگاتە ڕەخنە و ڕووبەڕووبوونەوەی هەر جۆرە حکومەتێک کە لە گەل باڵاتر بێت، تا دەگاتە کردنەوەی مانای ئازادی، کردنەوەی مانای ژن یان ئازادی ، ئەم سێ وشە سەرەکییەی ئەم شۆڕشە، و هەروەها بەرزکردنەوەی ئەوەی کە ڕوخاندن مانای چییە، ئایا ئێمە تەنها دەمانەوێت حکومەتێک بڕوات، تەنها دەمانەوێت چەند ئایەتوڵڵایەک بڕۆن، یان دەمانەوێت هەموو ئەم ماشێنەی بیرۆکراسی و ئایین و سەرکوت و هێزی چەکدار و یاسا ودامەزراوە دەسەڵاتدارەکان هەموویان

لەناوببەین . هەموو ئەمانە گوتاری چەپن، کە دەبێت زیاتر پێناسە بکرێت و دەبێت ڕێکخراوێک بدۆزێتەوە و دەبێت خۆی ڕیکبخات.
ئەم بزووتنەوەیە دەستی پێکردووە. ئەمڕۆ شایەتحاڵیبەیننامەی دژ ب□ س□زای لەسێدارەدانین، ک نم□وون□ دیار ب□وو، لە کەسایەتییە ناسراوەکان، ڕادیکاڵەکان، چەپەکان کە کاریگەریان لە بزووتنەوەی کرێکاری، بزووتنەوەی دادگاییکردن، بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان وهتد. یان هەمان ئەو بانگەوازەی کە بۆ ١٨ی دی مانگ کرا، چل ڕێکخراو زیاتر کە بە هەڵوێستێکی تەواو ڕادیکاڵ و چەپەوە ئەو بانگەوازەیان کرد. بەم مانایە، ئەو تەقینەوە سەرەتاییە ئێستا بەرەو ئیرادەی□ک□ی زیاتری ڕێکخستن و تەوەری چەپ لە دڵی خەباتەکاندا دەبات و حیزبی ئێمەش دەیەوێت بە هەموو هێزی خۆیەوە ئەم پرۆسەیە بەهێزتر بکات و پاڵی پێبدات و بچێتە ڕیزەکانی کەسایەتی و دامەزراوەکانی بزووتنەوەی ناڕەزایەتی یەکگرتوویی و هاوسەنگی زیاتر و زیاتر دروست بکەن.
شەهلا دانشفەر: ئێوە ئاماژەتان بە چەند خاڵێکی سەرنجڕاکێش کرد، بۆ نمونە، کە ئێمە حکومەتی سەرەو خەڵکیمان ناوێت، تەنانەت ئەمە بە ڕوونی لە مەیدانەکەدا لە گوتارەکانی بزووتنەوەی کرێکاریدا هاتووە. دەوترێت اسوراکان وەڵامن. کرێکاران لە خەبات و تێکۆشانەکانیاندا بەدیلی شوراکانیان خستۆتە بەردەم کۆمەڵگا. بۆ نمونە زۆر جار ڕایانگەیاندووە کە ئێمە ک□ی□□ نین بۆ ئەوەی لە سەرەوە مووچەمان پێ بدرێت. ئێمە نامانەوێت کەس بڕیار لەسەر ژیانمان و بارودۆخی کارکردنمان بدات. واته زەمینەی بزووتنەوەی شورایی ئامادەیە. وە خاڵێکی گرنگی تری ئێوەباستانکرد پەیوەندی چەپی کۆمەڵایەتییە لەگەڵ حیزب. واته ئەندامبوون لەم حیزبەدا وەک وەڵامێکی سیاسی بۆ ئەم دۆخە. بەڵام پرسیارەکەی تر ئەوەیە کە ئێستا دەبینیت کە لەگەڵ لوتکەی شۆڕشدا جوڵەکان لەسەر تەیفی ڕاست زیادیان کردووە. هەروەک ئاماژەت پێکرد ئەوان حیزبیان نییە و ئەم بزووتنەوانە لە بنەڕەتدا هەوڵێکن بۆ چاککردنی بارودۆخەکەیان. چونکە دەبینن لە ڕەوتی شۆڕش دواکەوتوون. ئایا پێت باشە زیاتر لەسەر ئەم بابەتە ڕوون بک□ی□ت□وە؟ ئێوە ئەم بزوتنەوانە چۆن دەبینن؟
حەمید تەقوایی: حاڵەتێکی گوتاری هاوپەیمانی هەیە، کە وەک باس کرا، لە نێو هێزە ڕاست□و□کاندا باسی لێوە دەکرێت. بەڕای من باسی هاوپەیمانی دەکەن چونکە تاهیز لە ڕیزەکانیاندا ناگاتە هیچ شوێنێک. ئەگەر جەخت لەسەر یەکڕیزی یان کۆبوونەوەی هێزەکان بک□ی□ت□وە، جاچ لە ئۆردوگای ڕاست یان ئۆردوگای چەپ، وەڵامی یەکەم حیزبە. پێویستە پلانێکی دیاریکراو و سیاسەتێکی دیاریکراو و ئاسۆ و

ئامانجی ڕاگ□□ندراو هەبێت و پێویستە کۆببیتەوە و لە دەوری ئەوان کاربکەیت. ئەوە مەبەستی حیزبەکانە. واتە کۆمەڵێک سیاسەتی نەرێنی، ڕەخنەگرانە، ئۆپۆزسیۆنی دژ بە حکومەت، هەروەها سیاسەتی ئەرێنی ب□ ب□□□□و□بردنی کۆمەڵگا و ئابووری و بارودۆخ و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان. ئەمانە دەبنە بەرنامەیەک کە بەزۆری حیزب لە دەوری پێکدێت. ڕاست ناتوانێت ئەم کارە بکات، چونکە ئەو ئاسۆیەی نییە، چونکە جیاوازی نێوانیان لەگەڵ یەکەم باسی داهاتوودا زیاتر دەبێت. تەنانەت ئەوانەی لەگەڵ دەسەڵاتی پاشایەتین ناکۆکن لەسەر ئەوەی شا هەبێت یان نا، پاشا حوکم بکات یان نا، کاندیدەکەیان خۆی دەڵێت، من نامەوێت پاشا بم، بەڵام هەندێک کەس پێداگرن لەسەر هەبوونی پاشا . حیزبێکمان هەیە بە ناوی حزبی دەستووری، هۆکاری بوونی نادیارە. تا ئێستا ڕوون نییە پارتی شاهانەی دەستووری کە کاندیدەکەی کشاوەتەوە، چاوەڕێی چی دەکات و کار بۆ چی دەکات.
ئەمانە هۆکاری ڕاستەقینەن بۆ ئەوەی ئۆپۆزسیۆنی ڕاستڕەو نەتوانێت یەکبگرێت و لە ئەنجامدا هاوپەیمانی تێکدەچێت. ئەوەی مەبەستیان لە هاوپەیمانییەکە، یەکگرتنی هێزە ڕاستڕەوەکانە. نموونەیەک بەرەی هەفت ئابان کە ناوی ڕۆژی کوروشی هەخامەنشی لەخۆی ناوە. باشە ئ□م ب□رەی خودی هێزە ڕاستڕەوەکانە. ڕوونە کە هیچ هێزێکی تر لە تەنیشت ئەوانەوە لە ژێر ئاڵای کوروشی گەورەدا ڕاناوەستێت. ئەوانیش مەبەستیان ئەمە نییە، مەبەستیان ئەوەیە ئەگەر لەسەر هەر شتێک شەڕمان هەبێت، لەسەر کوروشی گەورە شەڕمان نییە. وەرن با پێکەوە لە دەوری یەک کۆببینەوە.
بەم مانایە بە بڕوای من گوتاری هاوپەیمانی هیچ پەیوەندییەکی بە مەیدانەوە نییە و هیچ پەیوەندییەکی بە شۆڕشەوە نییە. نەک هەر پەیوەندیدار نییە، بەڵکو ئەگەر لە ڕاستیدا لەدژی ڕیزی خەڵکدایە.
ئایکۆنی شۆڕش ژن ژیان ئازادی کوروشی مەزن نییە. ئەم شۆڕشە حیزبی تایبەتی خۆی هەیە، حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری، ئەم شۆڕشە لە ڕووی سیاسییەوە ڕێکخراوە، ئەم شۆڕشە ڕێکخراوە و دیاری کراوە. پێویست بە هەوڵێکی لەو شێوەیە ناکات. ئەگەر ڕاست بیەوێت یەکبگرێت، ئەوە مافی خۆیەتی. هەر هێزێک دەتوانێت خەڵکی هاوبیری خۆی کۆبکاتەوە. بەڵام ئێمە لەسەر ئەوە هاوڕاین کە بە کوروشی گەورە ناتوانرێت ڕابەرایەتی شۆڕشەکە بکرێت. به پێچه وانه وه شۆرش بۆ تێکدانی هه موو پیرۆزیه ئایینی و نه ته وه یی و نیشتمانی پێکهاتووه . ژن ژیان ئازادی هیچ نیشانەیەکی پیرۆزی خاک و ئاو و سنوور و ئێرانیبوون و کوروشی گەورە و ڕابردوو پەرستی نییە. دژی هەموو ئەمانەیە. بۆیە پێویستە بگوترێ کە باسی هاوپەیمانی، یان هاوپەیمانی بۆ ڕابەرایەتی، یان هاوپەیمانی بۆ ڕاگوزەر،

هاوپەیمانی بە حکومەتی کاتی، ئەمانە هەمووی گوتارێکن کە بەڕای من هیچ بنەمایەکی کۆمەڵایەتی و ڕاستەقینەیان نییە. لە گۆڕەپان و شەقامدا جێی باس نییە. وەک دەبینین زۆربەی باسەکە لە دەرەوەی وڵات و لە نێو هێزە ڕاستڕەوەکاندایە.

پێویستە ئەوەش بڵێم کە ڕەنگە جەماوەری خەڵک باسی هاوپەیمانی و پێویستی پێکەوە وەستانیش بکەن، بەڵام ئەمە باسەکی دیکەیە. ئەگەر خەڵک باسی هاوپەیمانی بکات، ئەوا هاوپەیمانییەکیان دەوێت کە شۆڕش بەهێزتر بکات و ڕادیکاڵتری بکات و سەرکەوتنەکەی مسۆگەرتر بکات، نەک هاوپەیمانییەک کە بەها نەتەوەیی نیشتمانییەکانی خاک و ئاو و ئەو پاشگەزبوونەوەیە لەناو ببات کە هیچ پەیوەندیەکیان بە ژن ژیان ئازادیەوە نییە و بە تەواوی بچەرە ناو خانەی پێچەوانە. مەبەستی خەڵک لە هاوپەیمانی، چەسپاندن و یەکگرتوویی هێزەکانی ئەپۆزسیۆن لە دەوری هێڵێکی ڕادیکاڵ و ڕەخنەیەکی بنەڕەتییە لە دۆخەکە، کە بەڕاستی بتوانێت داری کۆماری ئیسلامی بەسەر بەردیەوە نەهێڵێتەوە.

هێزە ڕاستڕەوەکان نەک هەر نوێنەرایەتی ئەمە ناکەن، بەڵکو تەواوی مێژووی چالاکییەکانیان پێچەوانەی ناڕەزایەتی ڕیشەیی و ڕەخنە لە دۆخی هەبوو بووە. بە پێی گێڕانەوەی دروست، هاوپەیمانی بە ڕیوایەتی ڕاست وەک وتم بابەتێکە لەناو بزووتنەوەی خۆیاندا، هەروەها لەبەر ئەوەی ناتوانن یەکڕیزی حزبییان هەبێت. پێم وایە ئەمە مانای ڕاستەقینەکەیەتی.

شەهلا دانشفەر: لە لایەن هەندێکەوە وەڵامێک بە ئەم دۆخە ئەوەیە کە بزووتنەوەی چەپ یەکبگرن. بە جۆرێک باسی هاوپەیمانی چەپ دەکەن. وەڵامی ئێوە بە ئەم باسە چییە؟

حەمید تەقوایی: سەیرکەن، هەر جۆرە هاوپەیمانییەک، جگە لەم گوتارە بەمانایەی هاوپەیمانی کە ڕاست دەیخاتە پێشەوە، پێش ئەوەی پەیوەندی بە ژمارە و چەندایەتییەوە هەبێت، دەبێت وەڵامی ئەو پرسیارە بداتەوە، هاوپەیمانی لەسەر چییە؟ تێڕوانینی جیاواز هەیە بۆ یەکێتی. لە هاوکاری مەیدانی پراکتیکی لە پرسە تایبەتەکاندا تا دەگاتە هاوپەیمانی سیاسی و پێکهێنانی بەرە و هاوپەیمانی ڕێکخراوەیی و هتد. ئەمە لە ڕووی پرنسیبەوە هیچ ناکۆکییەکمان لەگەڵ هیچ کامیاندا نییە. هەموو ئەمانە دەتوانرێت لە نێوان هێزە چەپەکاندا مشتومڕ بکرێن، بەڵام لە هەموو حاڵەتەکاندا پێویستە ڕوون بێت کە چ سیاسەت و هێڵێکی دیاریکراو. پلاتفۆرمێکی سیاسی، هێڵێکی تاکتیکی یان ستراتیجی بەشێکی پەیوەست بە شۆڕشەوە، پەیوەندی بە بەڕێوەبردنی کۆمەڵگاوە، پەیوەندی بە ڕووخاندنەوە هەبێت، پێویستە. بەیاننامەیەک و هێڵێک و یەک پلاتفۆرمێکی یەکگرتوو پێویستە.

حیزبی ئێمە هەمیشە، تەنانەت پێش ئەم شۆڕشەش، هەمیشە لە بوارە تایبەتەکانەدا خەباتی کردووە، بۆ نموونە خەباتی دژی سزای لەسێدارەدان، خەبات بۆ ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی، شەڕی زیادکردنی حەقدەست و باشترکردنی باری گوزەرانی کرێکاران و فەرمانبەران، هەمیشە ئەو ئامانج و داواکاری و پلاتفۆرمە تایبەتەکانی خستۆتە سەر مێزەکە و ڕایگەیاندووە کە ئامادەیە بۆ هەر هاوکارییەکی پراکتیکی لە دەوری ئەم پلاتفۆرمانە. کەمپەین هەبووە تەنانەت کەسایەتییە ڕاستڕەوەکان بەشدارییان تێدا کردووە و ئێمەش پێشوازیمان لێکردن. وەک هەڵمەتی ڕزگارکردنی ژیانی ساکینە محەممەدی ئاشتیانی یان دژی دادگای شەریعەت لە کەنەدا. ئەو کەمپەینانەی کە لە زۆر حاڵەتێدا سەرکەوتوو بوون. حیزبی ئێمە هەمیشە ئاڵا هەڵگری ئەم جۆرە هاوکارییە بووە. باشە لەم شۆڕشەدا باسەکە لەسەر بزووتنەوەی ڕووخاندنە، ئەوە قۆناغ و مەیدان نییە. لەم بزووتنەوەیەدا پێویستە زیاتر لەسەر داواکارییە بنەڕەتیترەکان بێت، بۆ نموونە ئەو لێدوانانەی کە دەڵێن لەهەمان ڕووبەڕووبوونەوەی دەوڵەتی سەرووی خێڵەکیەوە، یەکسانی بخەنەڕوو، یان یەکسانی ئابووری، نەهێشتنی بۆشایی چینایەتی و هاوشێوەکانی بخرێتە سەر مێز. لەم حاڵەتەدا ئامادەین بۆ هەر جۆرە هاوکاری و هاوڕێیەتیەک لەگەڵ هەر هێزێک کە ئامادەیە بەڵگەنامەیەکی لەو شێوەیە واژۆ بکات. بێگومان لە بنەڕەتدا هێزە چەپەکان ئەم قسانەیان هەیە، ئەوان ئەم داواکاریانەیان هەیە. وە ئێمەش مشتومڕێکە لە نێوان هێزە چەپەکانی کۆمەڵگادا.

بە کورتی باسی هاوپەیمانی نێوان چەپەکان، بە هەر مانایەک بێت، لە پێکەوە وەستانەوە و بەرە و یەکڕیزییەوە، بۆ هاوپەیمانی و هاوکاریی کردەیی و هتد، بە تەواوی پەیوەندیدارە، بەڵام لە هەموو ئەم حاڵەتانەدا بنەماکە ئەوەیە لە دەوری کام سیاسەت و لە دەوری کام پلاتفۆرم. ئێمە ئەمە بە ڕاست و مومکین دەزانین و حیزبی ئێمەش هەمیشە لە چالاکییەکانیدا هەوڵی داوە ئەمە ڕووبدات.

شەهلا دانشفەر: بە پێی ئەو خاڵانەی باستان کرد، لەم هەلومەرجە تایبەتەی شۆڕشدا ئەندامان و کادیرانی حیزب دەتوانن چ ڕۆڵێک بگێڕن، جەختکردنەوەتان چییە؟

حەمید تەقوایی: وەک باسم کرد چەپ بنکەیەکی کۆمەڵایەتی فراوانی هەیە. ئەم چەپە کۆمەڵایەتییە، هەرچەندە بەشێکی کەمی بووەتە حیزب، بەڵام بە قووەی ڕادیکاڵە و تینووی ئەو داواکاریانەی لێرەدا باسمان کردووە، وەک یەکسانی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی، تێکدانی بیرۆکراسی و حکوومەتی سەروو خێڵەکی، ڕەخنەگرتنی قوڵ لە کۆماری ئیسلامی،سڕینەوەی ئایین و هتد.

ئێمە هەمیشە دەمانگوت ڕێنێسانسێکی دژە ئایینی دێت، ساڵانێکە ئاڵای شۆڕشی ژنانمان بەرزکردۆتەوە، گوتمان چۆن ئازادیی ژن پێوەری ئازادیی هەموو کۆمەڵگایە. ئەمانە ئەو ئامانج و داخوازی و گوتارانەن کە ئێمە بەرزیان دەکەینەوە، لە دەوری ئەمانە، پێویستە سەرمایەی کۆمەڵایەتی چەپ کە باسم کرد، کۆببنەوە و یەکبگرن. چەپ لە بزووتنەوەی کرێکاری، لە بزووتنەوەی ژنان، لە بزووتنەوەی دادگاییکردن، لە بزووتنەوەی مامۆستایان، لە بزووتنەوەی خانەنشینان، لە بزووتنەوەی دژ بە سزای لەسێدارەدان، بزووتنەوەی ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی و هتد بەهێزە. چەپ بە مانای تایبەتی کەسەکان، کەسایەتییەکان، تەنانەت ڕێکخراوەکانیش بەهێزە. ئەمانە دەبێت پێکەوە دابنرێن، پێویستە ئەم هێزە هەماهەنگ بکرێت، و لە دەوری دروشمە سەرەکییەکان، لە دەوری لێدوان و بڕیارنامە و بانگەوازە سەرەکییەکان پێکەوە دابنرێت.

وەک ئاماژەم پێدا، خۆشبەختانە هەندێک جوڵانەوە بەم ئاراستەیە دەستی پێکردووە. وەک لێدوانی ک□م□□ی□کی گەورەی کەسایەتییەکانی بزووتنەوەی کرێکاری و بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکانی دیکە دژی سزای لەسێدارەدان. ئەم جۆرە بزووتنەوەیانە پێویستە پەرەیان پێبدرێت و نەک تەنها لە دەوری داواکارییەکی دیاریکراوی وەک هەڵوەشاندنەوەی سزای لەسێدارەدان یان ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی، بەڵکو بەو ئاسۆ و ڕوانگەیەش کە دەیخاتە بەردەم کۆمەڵگا، بە ڕاگەیاندنی ئەوە لە دروشمی ژن ژیان ئازادیدا، مەبەستمان لە ڕزگاری ژن چییە، مەبەستمان لە ئازادی چییە؟و ژیان چییە؟ مەبەستمان لە یەکسانی چییە و لەسەر شێوازی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا چی دەڵێین؟

وەک وتت هەفت تەپە پێشنیاری ئیدارەیەکی شورایی کرد، ئەویش پێشوازی لێکرا. پێویستە ڕوون بکرێتەوە کە مەبەست لە ئیدارەی شورایی چییە. ئەگەر بمانەوێت بزووتنەوەیەکی لەو شێوەیە بەهێز بکەین، ئەوا کلیلەکە بریتییە لە دامەزراندنی پەیوەندی نێوان چەپی حزبی و چەپی کۆمەڵایەتی.

بانگەوازی من بۆ ئەندامان و کادیرەکان ئەوەیە کە ئەم پەیوەندییە ببینن و هێز لە دەوری ئەو سیاسەتانە کۆبکەنەوە کە حیزب خستویەتییە بەردەم و لێرەدا تەنیا ئاماژەم بە بەشێکیان کردووە. بێگومان مەبەستم ئەوە نییە کە هەموو کەسێک ببن□ت بە ئەندامی حیزب. دامەزراندنی ئەندام کارێکی ڕۆتینییە و پێویستە هەمیشە خەڵک بانگ بکرێن بۆ حیزب. بەڵام لێرەدا جەختی من ئەوەیە کە لەسەر ئاستێکی کۆمەڵایەتی بەرفراوان دەبێت هێز لە دەوری سیاسەتە ڕادیکاڵەکانی حیزب کۆبکەینەوە. ڕەنگە کەسێک ئەندامی حزب بێت یان نا، هەر ئەوەندە بەسە ڕازی بێت کە بۆ نمونە حکومەتی سەرووی خەڵکی قبوڵ

نەکرێت، ڕازی بێت کە ڕووخاندن بە مانای هەڵوەشاندنەوەی تەواوی بیرۆکراسی و ماشێنی حکومەتی سەرەو خەڵک و زیندانەکانە. پێویستە لەسەر ئەوە ڕێکبکەون کە مانای یەکسانی تەنها یەکسانی یاسایی و مەدەنی نییە، بەڵکو یەکسانی ئابووری و کۆمەڵایەتیشە.

پێویستە لە دەوری ئەو جۆرە خاڵانە ڕێکبخرێت. پێویستە بانگەواز لە دەوری ئەمە بکرێت، ئێستا ئەو ماوەیە کە بانگەوای زۆر دەکرێت، لێدوانی زۆر دەدرێت، داواکاری جۆراوجۆریش دەوروژێنرێت. داوا لە ئەندامان و کادیرانی حیزب دەکەم کە ڕیزەکانی شۆڕشگێڕان و هەڵسوڕاوانی شۆڕش لە هەموو جۆرە خەباتێکدا لە دەوری ئەو سیاسەتانەی کە بەشێکیانم باسم کردووە، ڕێکبخەن و یەکبخەن و ئیرادەی ڕێکخراوەییان پێ ببەخشن. ئەمەش هەنگاوێکی گرنگ دەبێت بۆ ئاراستەی قووڵبوونەوە و بەهێزکردنی شۆڕش و پێشکەوتن و سەرکەوتنەکەی دەبێت.

١٦ بەهمەن ١٤٠١، 5ی فێبروەری ٢٠٢٣